

Učenje Imama Sadika, neka je mir na njega

Šesti šiitski imam zvao se Džafer, a znan je i kao Ebu Abdullah te po nadimku Sadik. Njegov poštovani otac bio je Imam Bakir, mir neka je na njega, a majka mu se zvala Ummi Feruh

Rođen je 17. rebiul-evvela 83. godine po Hidžri u Medini, a preselio je u 65. godini života, 148.

hidžretske godine, i sahranjen je uz mezar svoga oca na poznatom mezarju Bekija.

O naučnoj veličini Imama Sadika, mir neka je na njega, postoji mnoštvo svjedočanstava i u tom pogledu nema nikakvih razilaženja među šiitskim i sunitskim učenjacima. Fukaha (učenjaci fikha) i veliki znanstvenici ponizno obaraju glavu pred Imamovom naučnom veličinom i prihvataju njegovu prednost u znanju.

Ebu Hanifa, čuveni utemeljitelj hanefijskog mezheba, govorio je: "Nisam sreo nikog učenijeg od Džafera ibn Muhammeda." Dodaje: "Kad je Mensur (Devaniki) jednom pozvao Džafera ibn Muhammeda k sebi, reče mi: „Ljudi su privrženi Džafera ibn Muhammedu. Zato pripremi neka teška pravna pitanja koja ćemo mu postaviti, kako bi on bio poražen. Pripremio sam, tako, četrdeset teških pitanja. Jednog dana Mensur me pozva u Hiru (njegov dvor). Kad uđoh na skup, vidjeh da Džafer ibn Muhammed sjedi s Mensurove desne strane. Kad ga pogledah, njegovo dostojanstvo i veličina ostaviše na mene dojam kakav nikad nisam osjetio pri pogledu na Mensura. Mensur mu se onda obrati: „Ovo je Ebu Hanifa , a on odgovori: „Da, poznajem ga. Onda mi Mensur reče: „O Ebu Hanifa, raspravi svoja pitanja sa Ebu Abdullahom (Džaferom ibn Muhammedom)! Tada počeh postavljati pitanja. Šta god da bih upitao, odgovorio bi mi: „Vi u vezi s tim kažete ovako, Medinjani kažu onako, a mi smatramo sljedeće... U pogledu nekih

pitanja složio se s nama, u pogledu nekih se složio s Medinjanima, a u pogledu nekih pitanja razilazio se s oba stava. Tako mu postavih četrdeset pitanja, i dobih odgovor na svako."

Došavši dotle, Ebu Hanifa pokaza na Imama Sadika, mir neka je na njega, i reče: "Najučeniji među ljudima, najobavješteniji o razilaženjima ljudi u pogledu fetvi i fikhskih pitanja."

Imam Džafer ili po nadimku Sadik. On bijaše aktivan istraživač i veliki mislilac, i bio je odlično upoznat sa znanostima onog vremena, te je među prvima koji je osnovao temeljne filozofske škole. Njegovim predavanjima nisu prisustvovali samo oni koji će kasnije utemeljiti fikhske mezhebe, nego i filozofi i ljubitelji filozofije iz svih krajeva tadašnjeg svijeta. Hasan Basri, utemeljitelj basranske filozofske škole, i Vasil ibn Ata', osnivač mutezilitske sljedbe, bili su njegovi učenici i gasili su svoju žeđ zsa vrela njegove učenosti.

U intelektualnom i kulturnom pogledu, doba Imama Sadika, mir neka je na njega, bilo je period turbulencija. U to vrijeme u islamskom društvu javio se neviđen znanstveni žar i polet, i tad se javljaju različite znanosti, od onih islamskih poput kiraeta Kur'ana, tefsira, znanosti o hadisu, fikha i kelama, do svjetovnih znanosti poput medicine, filozofije, astronomije, matematike itd., tako da je svako ko je u intelektualnom pogledu imao šta ponuditi, izlagao je to na polju znanja i nauke.

Imam Sadik mir neka je na njega, s obzirom na povoljne političke prilike i imajući u vidu snažnu potrebu i spremnost društva, nastavio je znanstveni i kulturni pokret svoga oca Imama Bakira, mir neka je na njega, te je stvorio široku naučnu školu odnosno veliko sveučilište, gdje je u različitim vjerskim i svjetovnim znanostima školovao ugledne učenike poput Hišama ibn Hikema, Muhammeda ibn Muslima, Abana ibn Tegliba, Hišama ibn Salima, Mumina Taqa, Mufaddela ibn Omera, Džabira ibn Hajjana i druge, a njihov broj dosegao je čak četiri hiljade ljudi.

Svaki od tih učenika važio je za učenu osobu i uglednog čovjeka, i njihove kasnije zasluge su velike. Neki od njih pisali su naučna djela i imali znatan broj učenika. Tako je, naprimjer, Hišam ibn Hikem napisao trideset i jedno djelo, a Džabir ibn Hajjan autor je više od 200 svezaka knjiga o različitim znanstvenim disciplinama, posebno iz oblasti racionalnih i prirodnih znanosti te hemije (koja je u ono doba nazivana alhemijom), pa je stoga poznat i kao otac hemije. Džabirove knjige su u srednjem vijeku prevođene na različite evropske jezike i svi historičari znanosti spominju ga s pijetetom.

Imam Sadik, neka je mir na njega, iz porodice Božijeg Poslanika s.a.v.s., uzimajući u obzir svoje nadahnuto viđenje filozofije, oslikava život na način da osnovne životne potrebe dobijaju značenje u tom okviru i određuje svoj stil življenja na tim osnovama.

Sa stanovišta Imama Sadika, neka je mir na njega, čovjek ima stalne potrebe, koje se ne

odnose ni na dunjaluk ni na ahiret, nego su to osnovne potrebe čovjeka u svim stanjima i u svim uslovima i na ovom i na onom svijetu i veoma je važno prikladno udovoljiti ovim potrebama. Što god je odgovor na ove potrebe bolji i kvalitetniji, veća je garancija ljudske sreće na dunjaluku i na ahiretu. Zbog složene ljudske prirode koja se sastoji od tijela i duše, mogu se nabrojati najmanje dvije osnovne potrebe, jedna za tijelo a druga za dušu. U brojnim ajetima i hadisima ove dvije vrste potreba tumače se kao smiraj za dušu i odmor za tijelo, koji zajedno obezbjeđuju ljudsku sreću. Međutim, mora se obratiti pažnja da ono što nazivamo smiraj i odmor, ima lične granice, tojest svaka osoba ima potrebu za smirajem i odmorom.

Pored ovoga, postoje i druge potrebe, koje su u svezi sa društvenim potrebama čovjeka. O tome Imam Sadik, neka je mir na njega, kaže: „Tri stvari su potrebne svima, a to su: sigurnost, pravda i mir.”

Pitanja, koja u modernom vremenu, stvaraju podlogu za društvene nemire i sukobe i koja su uništila društveni mir i sigurnost, jesu pitanja kršenja ljudskih prava. Tokom historije, islam je, neodobravajući kršenje ljudskih prava, obezbjedio temelje mirnog i legitimnog života za svoje pripadnike, kao i za ostale narode. Islam, nepravdu smatra faktorom kršenja prava drugih i smatra da svaki put kada se poveća osjećaj bratstva među ljudima i kada se obrati pažnja na prava drugih, nema sumnje da će za sve ljude život biti miran i ugodan. Ovaj političko-misaoni i društveni produkt je neophodniji u modernom vremenu, mnogo više nego u prošlosti. Sa stanovišta islama, nepravda je pokuđena i loša u svakom vremenu i na svakom mjestu, dok se nasuprot nepravdi nalazi pravda, koja je potrebna svim ljudima. Allah dž.š. je u suštini ljude stvorio pravednima, dok je Svoje poslanike slao kako bi oživjeli ovu istinu neprocjenjive vrijednosti.

U Kur'anu, u suri Al-Hadid, ajet 25 se kaže: „Zaista smo slali poslanike Naše sa dokazima jasnim i objavljalivali s njima Knjigu i mjerilo, da svijet postupa po pravdi.” S tim u vezi, Imam Sadik, neka je mir na njega, kaže: „Kada bi svi ljudi pravedno postupali, svi bi bili lišeni potreba.”

Jedna od tajni uspjeha svakog čovjeka je hairli i dobar bračni drug i porod. Sa stanovišta Imama Sadika, neka je mir na njega, porodica je jedna od osnovnih potreba čovjeka. S tim u vezi, Imam vjeruje da čovjek u svom životu ima potrebu za upražnjavanjem pet osnovnih elemenata: „Od pet neophodnih stvari, ako čovjek kod sebe nema samo jednu, život će mu biti manjkav i uvijek će biti zabrinut. Prvo je zdravlje, drugo sigurnost, treće obilna nafaka, četvrto je dobar i hairli supružnik i djeca, i peto je blagostanje, koje obuhvata sve naprijed nabrojano.” Uistinu je mir i blagostanje ključ sreće i glavni faktor koji se postiže uz prisustvo pravde, hairli .porodice i dobrih prijatelja, kao i zdravlja